

Josef Ressel

Významný český vynálezce. Narodil se roku 1793 v Chrudimi. V roce 1820 se stal lesníkem v přístavním městě Terst. Navrhuje řadu technických zlepšení a vynálezů pro nej-různější obory. Na nejdůležitější vynález přišel, když v přístavu spatřil malý kolesový parník. I přes výkonný parní stroj byla loď beznadějně pomalá a Ressel začal přemýšlet, čím by se dala málo účinná kola nahradit. V roce 1825 ho napadlo použít lodní šroub. Jako první na světě našel optimální polohu šroubu, když ho umístil mezi zádi lodí a kormidlem.

Otázka: Kdo založil nakladatelství Česká expedice?

Václav Matěj Kramerius

Narodil se v Klatovech roku 1753. Po studiích opisoval vzácné rukopisy, obdivoval dokonale provedené redakční práce a úpravu knihy. Jan Ferdinand, rytíř ze Schönfeldu, si ho vybral, aby řídil Schönfeldské c. k. poštovské noviny, tehdy jediné české noviny. Kramerius si počínal jako rozený redaktor – změť článků a zpráv přetvořil v pravidelné rubriky, reagoval na podněty čtenářů, psal reportáže z vlasteneckého dění. Roku 1789 si založil vlastní noviny a v březnu 1790 Českou expedici, nejvýznamnější informační centrum národního obrození. Byla nakladatelstvím, ale i prodejnou knih, novin a shromaždištěm vlastenců.

Otázka: Který vynálezce zaváděl elektrické osvětlení?

František Křižík

Narodil se roku 1847 nedaleko Klatov. Už během studia pracoval v továrně, která vyráběla telegrafní a signalizační zařízení. Zde zdokonalil zvonkovou železniční signalizaci. V létě 1878 se vydal do Paříže na světovou výstavu. Tady spatřil elektrickou obloukovou lampu. Ještě téhož roku ji zdokonalil a patentoval. Konkurovala Edisonově žárovce. V roce 1888 Křižík postavil první městskou elektrárnu u nás, vyráběl lustry a dynamo. Provedl osvětlení Jubilejní výstavy v Praze roku 1891 a vybudoval tramvajovou linku z Letné k Výstavišti.

Otázka: Jak se jmenuje první významný český novinář a bojovník za svobodu?

Karel Havlíček Borovský

Narodil se roku 1821 v Borové u Přibyslavi. V Praze vystudoval filozofii. Stal se redaktorem jediných českých vládních Pražských novin, které vedl do roku 1848. Revoluční rok 1848 mu umožnil založit vlastní Národní noviny. V roce 1850 byly cenzurou zastaveny, následující rok byl zatčen a deportován do Brixenu v Tyrolsku. Ve vyhnanství napsal tři své největší básnické skladby. V dubnu 1855 se směl konečně vrátit domů. Žil pod policejním dozorem, tuberkulóza oslabovala jeho síly. Jeho pohřeb se stal protivládní demonstrací českého lidu.

Otázka: Kdo je autorem díla Dějiny národu českého v Čechách i v Moravě?

František Palacký

Narodil se roku 1798 v Hodslavicích u Nového Jičína. Zajímal se o filozofii, literaturu i politiku Ovládl jedenáct jazyků. Pod vedením Josefa Dobrovského se naučil odborně pracovat s historickými prameny. S Josefem Jungmannem založil Matici českou, nakladatelství českých odborných knih. V roce 1832 se pustil do psaní souhrnných českých dějin. Začalo tak vznikat jeho stěžejní životní dílo Dějiny národu českého v Čechách i v Moravě, zachycující historii naší země od příchodu Slovanů až do nástupu Habsburků na český trůn.

Otázka: Kdo složil text naší národní hymny?

Josef Kajetán Tyl

Pochopil, že úspěch národního obrození závisí na tom, zda jej za své přijmou nejširší lidové vrstvy. Věnoval se divadlu a literární tvorbě. Od ledna 1833 řídil časopis Květy české a za tři roky se tento národní zábavník stal nejčtenějším časopisem své doby. Tylovy povídky reagovaly na aktuální problémy doby. Po celý život se věnoval hlavně divadlu – jako autor, herec, dramaturg, režisér. Z jeho divadelních her jmenujme alespoň Strakonického dudáka, Kutnohorské havíře, Jana Husa nebo Fidlovačku. V té zazněla píseň Kde domov můj a hned se stala symbolem národní jednoty.

Otázka: Kdo založil tělovýchovné hnutí nazvané Sokol?

Miroslav Tyrš

Narodil se v Děčíně roku 1832. Získal doktorát z filozofie a z existenčních důvodů přijal místo vychovatele. Osobně se podílel na přípravách budování Národního divadla, podporoval vše, v čem český národ mohl upevnit své sebevědomí. Došel k přesvědčení, že malý národ potřebuje pevné a zdravé jádro a tělesnou zdatnost. Tělocvik povýšil na národní povinnost a roku 1862 založil českou tělo-výchovnou organizaci Sokol. Veškeré úsilí věnoval získávání nových členů a jejich výchově. Tělocvičné snahy mu byly prostředkem k dosažení mravní obrody národa.

Otázka: Který básník se proslavil básní Máj?

Karel Hynek Mácha

Narodil se v Praze roku 1810, dětství prožil v chudinské čtvrti u kostela svatého Petra. Po skončení studia filozofie začal přispívat do českých časopisů. Aktivně se zapojil do vlasteneckého života, hrál v ochotnických divadelních spolcích, spolupracoval s Josefem Kajetánem Tylem. Vydával se na putování Evropou, noci trávil ve zříceninách hradů, toulal se osamělými hvozdy. Svou geniální báseň Máj si vydal vlastním nákladem. V roce 1836 dokončil studia práv a vstoupil do služby v Litoměřicích. Zemřel poměrně mladý na úplavici nebo tyf.

Otázka: Kdo je autorem Dějin české řeči a literatury?

Josef Dobrovský

Narodil se roku 1753 v Horšově Týně. Studoval filozofii a teologii, vstoupil do jezuitského řádu. Po jeho zrušení studoval slovanské a orientální jazyky. Svými vědeckými pracemi se stává uznávanou autoritou na poli českého a slovanského písemnictví a jazyků. Roku 1792 vydal Dějiny české řeči a literatury, ve kterých mistrovsky charakterizoval jednotlivá údobí vývoje našeho jazyka a literatury v souvislosti s celkovým historickým děním. Druhou důležitou prací je dvoudílný Německo – český slovník.

Otázka: Kdo se proslavil vynálezem uzemněného bleskosvodu?

Prokop Diviš

Narodil se roku 1696 u Žamberka. V roce 1720 vstoupil do řádu premonstrátů, byl vysvěcen na kněze a stal se učitelem přírodních věd v místní klášterní škole. Celý život strávil na faře v Příměticích u Znojma. Veškerý volný čas věnoval studiu, experimentům a nejrůznějším vynálezům. Sestrojil různé přístroje, s jejichž pomocí zkoumal elektrické jevy. Dozvěděl se o bleskosvodu amerického vědce Benjamina Franklina, ale okamžitě poznal jeho zásadní nedostatek – chybějící uzemnění. S pomocí místního kováře vyrobil tedy první uzemněný bleskosvod v dějinách.

Otázka: Kdo je autorem Slovníku česko – německého?

Josef Jungmann

Narodil se roku 1773 u Berouna. Studoval na pražské univerzitě a zde se pustil do soustavného studia češtiny. Po ukončení studia se stal učitelem. Ještě důležitější byla jeho publicistická činnost. Vrcholem jeho vědecké práce se stal mohutný pětidílný Slovník česko – německý. Spolu se svými žáky v něm shromáždil 120 000 slov s uvedením jejich významu a způsobu užití. Slovník vyšel v letech 1834 – 1839 a ustálil spisovnou podobu novodobé češtiny.

Otázka: Kdo našel správnou polohu lodního šroubu mezi záďí a kormidlem?